

Instruktioner

Nationell punktprevalensmätning av
trycksår (PPM-trycksår)

Vecka 10, 2016

Punktprevalensmätning (PPM) av trycksår vecka 10 år 2016

Innehållsförteckning

- Bakgrund
- Instruktioner för mätning och registrering av trycksår
- Så här fyller du i pappersprotokollet
- Så här görs webbinmatningen

Bakgrund

Uppföljningens främsta syfte är att ligga till grund för förbättringsarbete på varje avdelning/äldreboende/hemsjukvård runt om i Sverige för att förebygga och minska förekomsten av trycksår. Punktprevalensmätning (PPM) av trycksår, är avsedd att vara ett stöd för landsting/regioner och kommuner.

Att få beskrivande data på hur det ser ut i den egna verksamheten och också jämföra sig med andra är en välkänd drivkraft i allt utvecklings- och förbättringsarbete. Återkoppling av resultaten är av mycket stor betydelse för det fortsatta förbättringsarbetet som bör kopplas till åtgärds paketet för trycksår i samband med vård. Punktprevalensmätningen vänder sig till hälso- och sjukvård i såväl landsting/regioner och kommuner. Mätningen omfattar alla personer som är 18 år och äldre.

Punktprevalensmätningen består av observation, riskbedömning och journalgranskning. Mätningen sker i **vecka 10** på i förväg angivet datum som bestäms av respektive sjukhus/äldreboende/hemsjukvård.

Den metod som vi valt för PPM trycksår baseras på den metod som European Pressure Ulcer Advisory Panel utarbetade 2001 samt det amerikanska kvalitetsregistret "Collaborative Alliance for Nursing Outcomes".

Det finns fler riskbedömningsinstrument förutom Modifierad Nortonskala som används i landsting och kommuner. För att kunna göra nationella jämförelser måste samma bedömningsinstrument användas. Till denna nationella punktprevalensmätning har vi valt Modifierad Nortonskala eftersom den används under många år i Sverige.

Varje avdelning/äldreboende/hemsjukvård kommer att få sina egna resultat därutöver presenteras resultaten på kommun-, landstings- och riksnivå.

Resultatet av trycksårsmätningen **registreras** i ett nationellt webbaserat system snarast möjligt efter bedömningen och journalgranskningen men allra **senast den 27 mars** (var god se webbregistreringsinstruktioner på s. 6)

Instruktioner för mätning och registrering av trycksår

Mätningen kräver specifik utbildning av de sjuksköterskor, i undantagsfall undersköterskor som genomför datainsamlingen avseende trycksårsklassificering, riskbedömning, prevention samt genomförandet av mätningen. Sjuksköterskorna bör ha genomfört den webbaserade utbildningen ”PUCLAS”.

<http://www.puclas.ugent.be/puclas/s/> (eller Google PUCLAS 2 Svenska).

Vid denna mätning registreras alla personer som är 18 år och äldre.

- Mätningen genomförs med ett protokoll per patient/boende.
- För att spara på papper. Skriv ut endast en första sida per avdelning/enhet och protokollet dvs. sidan 2 och 3 dubbelsidigt i det antalet som behövs. Lägg alla protokoll tillsammans med första sidan och lämna till ansvarig för webbregistreringen.
- Viktigt att protokollet är fullständigt ifyllt. Ofullständiga protokoll kan inte registreras i databasen.
- Varje patient/boende ska bedömas av två sjuksköterskor, i undantagsfall en sjuksköterska och en undersköterska som tillsammans genomför hudbedömning, registrering av preventiva åtgärder, riskbedömning och ev. journalgranskning. Förslagsvis genomförs mätningen av sjuksköterska som tillhör avdelningen/enheten och en ”utifrån” eftersom objektivitet eftersträvas.
- Planera i förväg i vilken ordning patient/boende ska bedömas t.ex. på en kirurgavdelning börjar man med de patienter som först ska ned på operation. Såromläggningar görs i samband hudbedömningen så att förbandet inte måste tas av igen när hudbedömningen genomförs.
- Mätningen sker under **en dag** på varje avdelning/äldreboende/hemsjukvård under **vecka 10 år 2016**. Varje sjukhus, äldreboende och hemsjukvård väljer dag för mätningen. Vi rekommenderar att mätningen genomförs på samma dag inom sjukhuset/äldreboendet/hemsjukvården och om möjligt inom hela landstinget/regionen/kommunen.
- Alla patienter/boende som är inneliggande från kl 07.00 den aktuella dagen registreras, oavsett om de har trycksår eller inte. Om patienter blir inlagd efter denna tid deltar dessa inte i mätningen.
- Patienter på uppvakningsavdelning, ska registreras på den egna avdelningen, medan patient på IVA registreras på IVA.
- Patienter på permission och boende som är tillfälligt hemma ska **ej** registreras.

- Alla patienter/boende ska få ett informationsblad om mätningen av personalen dagen innan. Det är lämpligt att den sjuksköterska som ska genomföra mätningen informerar patienten/boende om mätningen.

Så här fyller du i pappersprotokollet

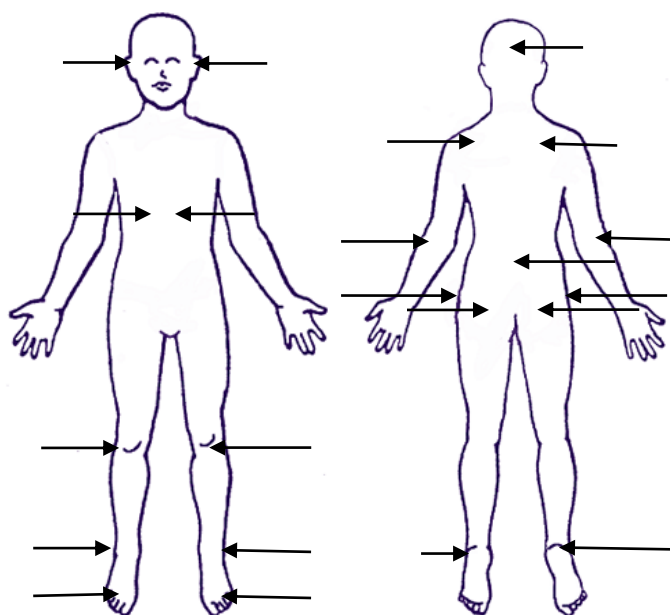
För varje patient/boende ifylls ett protokoll. För att spara på papper. Skriv ut protokollet dvs. sidan 2 och 3 dubbelsidigt.

Persondata: Fyll i patientens/boendes fullständiga personnummer samt kön. Även för de patienter/boende som inte kan eller vill delta noteras födelseår och kön på protokollet. Senare i webbregistreringen **anges endast patientens/boendes födelseår**. I tiden för hur länge patienten har varit på sjukhuset räknas också tiden på akutmottagningen.

Hudbedömning vid tidpunkt för punktprevalensmätningen:

Hudobservationen görs med hjälp av trycksårskort med färgbilder på trycksår kategori 1- 4. För bedömning av kategori 1 rekommenderas tryck med tummen. Kvarvarande rodnad efter tryck med tummen = kategori 1. En svart nekros på exempelvis hæl är kategori 4 trycksår. Om patienten/boende har trycksår anges kategori och antal samt var det mest allvarliga trycksåret är lokaliserat. Om sjuksköterskorna är oeniga om trycksårskategori så gäller extern sjuksköterskas bedömning. Förband på trycksår ska tas av och inspekteras för att kunna klassificeras korrekt.

Speciellt viktiga observationspunkter illustreras nedan.

Lokalisation av det allvarligaste trycksåret (högst kategori)

Fyll i endast **ett alternativ** dvs. det allvarligaste trycksåret. Om patienten/boende har ett trycksår kategori 1 på hälen, anges detta trycksår. Om patienten/boende har ett trycksår kategori 2 och två trycksår kategori 3, anges det allvarligaste av kategori 3.

Prevention vid tidpunkt för punktprevalensmätningen: Ange om patienten/boende har en förebyggande eller behandlande madrass och markera den tryckreducerande utrustning som finns både i säng och i stol. Ange också om lägesändring i säng och i stol är planerad. Lägesändring i säng och stol bör framgå av ett vändschema hos patienten/boende eller på annat sätt.

Ett tips! Ta reda på före mätningen vilken typ av madrasser som finns på avdelningen/enheten.

Riskbedömning vid tidpunkt för punktprevalensmätningen: För att bedöma patientens riskstatus används i denna nationella mätning Modifierad Nortonskala. Skalan består av sju variabler *psykisk status, fysisk aktivitet, rörelseförmåga, födointag, vätskeintag, inkontinens, allmäntillstånd*. Varje svarsalternativ har ett värde mellan 1- 4. Minsta poäng är 1 och högsta är 4. Vi riskbedömningen ska det alternativ som bäst motsvarar patientens/boendes tillstånd fyllas i . Om tvekan råder mellan två olika alternativ vid riskbedömningen väljs det alternativ som ger patienten/boende större risk. ***När riskbedömningen är klar summeras varje poäng från A-G och summan skrivs in i protokollet. 20 poäng eller lägre = ökad risk för tryckskada.***

Journalgranskning enligt protokoll på sjukhus: För samtliga personer som är 18 år och äldre registreras om hudbedömning och riskbedömning finns dokumenterat inom 24 timmar efter inskrivning på avdelningen inkl. akutmottagningen. Därefter noteras antal trycksår som finns dokumenterat inom 24 timmar efter inskrivning på avdelningen inkl. akutmottagningen. Om trycksår är dokumenterade i journalen anger ni också om patientens samtliga trycksår dokumenterade inom 24 h efter ankomsten till sjukhuset. Detta för att kunna identifiera de trycksår som förvärvats på sjukhuset.

Journalgranskning enligt protokoll på äldreboende och hemsjukvård: För samtliga boende registreras om hudbedömning och riskbedömning och eventuella trycksår finns dokumenterat.

Om avdelningen/äldreboendet/hemsjukvård väljer att inte genomföra journalgranskningen går det ändå att registrera övriga uppgifter från protokollet i webbformuläret.

Journalgranskning görs ej om patienten/boende har legat inne mindre än 24 timmar.

Så här görs webbinmatningen

- Klicka på länken: <https://ppm.vantetider.se>
- Logga in med ditt användarnamn och lösenord.
- Välj *Rapportering* för registrering av trycksår och *välj mätning*.
- Kontrollera att det är studie PPM trycksår **vecka 10**, 2016.
- *Klicka på ert landsting/Kommun*
- I rutan *Enhet* finns sjukhus/verksamhet eller avdelning/enhet i sökfunktionen.
- Söker ni på sjukhus/verksamhet, äldreboende, hemsjukvård får ni göra ytterligare en sökning i sökfunktionen *Enhet* för att komma till den avdelning/enhet som ska rapportera från eller klicka bara på sök och då får ni upp sjukhusets/verksamhetens alla avdelningar/enheter. **Om** ni ej återfinner eran avdelning/enhet/äldreboende/hemsjukvård var vänlig kontakta er kontaktperson.
- Välj avdelning/enhet och klicka på *Nästa*.
- Alla inläggande patienter och boende som är 18 år och äldre ska registreras i databasen.
- Vid **inmatningen anges endast patientens/boendes födelseår och kön**.
- När patienten/boende är färdigregistrerad – klicka på ”*Nästa*”.
- När registreringen av en patient/boende sparats genereras ett **löpnummer** som ska föras in längst ner på pappersprotokollet.
- Nytt protokoll kommer upp när du klickar på ”*Lägg till fler patienter*”.
- När registreringen av alla patienter är klara måste man trycka på knappen ”*Godkänn alla patienter*” för att patienterna ska registreras.
- Genom att klicka på ”*Punktprevalensmätning*” ovanför menyraden, återkommer du till startsidan.
- Efter avslutad webbregistrering dateras och signerar du pappersprotokollet längst ner till vänster. Löpnumret på pappersprotokollet är det enda sättet att hitta den inmatade patienten/boende igen om efterkontroll behöver göras. Pappersprotokollet kasseras när resultaten har analyserats.

Lokala kontaktpersoner

Namn.....

Telefonnummer.....

e-post.....

Ansvarig för webbregistreringen

Namn.....

Telefonnummer.....

e-post.....

Fyra experter, Carina Bååth, sjuksköterska, filosofie doktor, lektor, Karlstads universitet och forskningsledare Landstinget i Värmland, Lena Gunningberg, sjuksköterska, professor, Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap, Uppsala universitet, Ami Hommel, sjuksköterska, docent, Lunds universitet och Skånes universitetssjukhus och Ewa Idvall, sjuksköterska, klinisk professor, Malmö högskola och Skånes universitetssjukhus har tillsammans bidragit med nationella och internationella erfarenheter av metoder för PPM trycksårs. Dessutom har Margareta Skog, Utvecklingsenheten Karolinska Universitetssjukhuset, Åsa Brantervik, överläkare, Sahlgrenska Universitetssjukhuset och Annette Arnkil, Medicinskt ansvarig sjuksköterska, Solna stad bidragit med sina praktiska erfarenheter av trycksårsmätningar.